

OBLJETNICE MUZEJA HRVATSKE

Marinka Fruk
Muzejski dokumentacijski centar
Zagreb

S ljeđećim prilogom želja nam je podsjetiti cijenjeno čitateljstvo na neke godine važne u povijesti osnivanja muzeja u Hrvatskoj i na muzeje, za koje možemo reći ne samo da su opstali već - čiji su brojni poznati i nepoznati djelatnici, prolazeći kroz SCILE I HARIBDE, svojim samozatajnim, marnim djelovanjem tijekom stotinjak godina - i znatno pridonijeti istraživanju, čuvanju i upoznavanju naše kulturne i povijesne baštine. Spomenut ćemo samo "jubilarce", tj. one muzeje čije djelovanje od njihova početka do 1994. ili 1995. godine traje puna desetljeća i to slijedom od navršenih 110 do 10 godina. Ovom prilikom nećemo govoriti opširno o njihovoj povijesti i djelovanju iako to neosporno zaslužuju, nego samo u nekoliko riječi nabrojiti područja njihovoga današnjeg rada.

Svima čestitamo i želimo uspješnost u daljnjem radu!

OBLJETNICE MUZEJA 1994. GODINE

Poreč
GRADSKI MUZEJ POREČ

Temelje za osnivanje tada Arheološkog muzeja provincije Istre, 1884. godine, činili su arheološki nalazi na području Poreštine i Istre koje su sakupili Scampichio i Tamaro, a povod "Istarskom društvu za arheologiju i domaću povijest" da osnuje muzej bili su obimni nalazi na ilirskim nekropolama Picugu i Vrmac nedaleko od Poreča. Danas, uz znanstveno-istraživački rad, o 2.768 muzejskih predmeta razvrstanih u sedam zbirki brinu tri stručna muzejska radnika.

Uz brojne prigodne izložbe koje su se održavale tijekom godine u listopadu 1994. godine svečano je obilježena 110. obljetnica Gradskog muzeja u Poreču. Tim povodom je od 25. do 28. listopada održan međunarodni znanstveni skup "Arheološka istraživanja u Istri". Pozdravne govore održali su Mario Baldini ravnatelj Gradskog muzeja Poreč, msgr. Antun Bogetić biskup porečko-pulski, Stevo Žufić gradonačelnik Poreča, te Ante Milošević ravnatelj Muzeja hrvatskih arheoloških spomenika u Splitu u ime hrvatskih muzeja i drugi.

Zagreb
STROSSMAYEROVA GALERIJA STARIH MAJSTORA HAZU
Galerija je utemeljena zbirkom od 256 umjetnina koje je do otvorenja 1884. godine sakupio i poklonio đakovački biskup Josip Juraj Strossmayer. Brojnim vrijednim kasnijim donacijama Strossmayerova galerija je znatno obogaćena, te sada u sedam zbirki ima 2.018 umjetnina.

Požega
GRADSKI MUZEJ POŽEGA
Na poticaj Julija Kempfa 1924. godine sakupljeni su brojni predmeti za Gradski kulturno-prosvjetni muzej koji je do danas izrastao u muzej sa 22.259 muzejskih predmeta u sedam zbirki, a stručno-znanstvenu djelatnost muzeja vode četiri stručne djelatnice.

Povodom 70. obljetnice osnivanja Gradskog muzeja u Požegi je održan dvodnevni znanstveni skup "Novija istraživanja u muzejima kontinentalne Hrvatske" u Županijskoj vijećnici 15. i 16. prosinca 1994. Pozdravne govore održali su mr. Dubravka Sokač-Štimac, ravnateljica Gradskog muzeja u Požegi, gradonačelnik Požege, dopročelnica za kulturu, a potom i predstavnici

Instituta za arheološka istraživanja, te ostalih muzeja Slavonije. O povijesnom razvoju i djelovanju Gradskog muzeja u Požegi tijekom sedamdeset godina postojanja, govorile su djelatnice Muzeja: Mirjana Šperanda, Lidija Ivančević-Šperanda, Maja Žebčević-Matić i ravnateljica Dubravka Sokač-Štimac.

Split
PRIRODOSLOVNI MUZEJ

Splitski Prirodoslovni muzej je utemeljen bogatom zbirkom kornjaša dr. Ede Karamana, koju je, po njegovoj smrti, od obitelji 1924. godine za grad otkupio tadašnji gradonačelnik Ivo Tartaglia. Dugogodišnjim terenskim istraživanjima i prikupljanjem grade Muzej danas posjeduje gotovo 95.000 primjeraka, koji su uglavnom smješteni u sigurnije čuvaonice, zbog izuzetno lošeg stanja dotrajale zgrade muzeja. Stručnu djelatnost muzeja, u okviru kojeg djeluje i zoo vrt na Marjanu, vrše samo dvojica stručnih muzejskih radnika.

Slavonski Brod
MUZEJ BRODSKOG POSAVLJA

Iako je već 1894. godine bilo nastojanja da se u Slavonskom Brodu osnuje Gradski muzej, otvoren je tek punih četrdeset godina kasnije u kući Stjepana Horvata. Temelji Gradskog muzeja bile su arheološka i numizmatička zbirka Julija Hoffmanna koje je 1933. godine poklonio općini. Djelotvornim radom tijekom proteklih desetljeća prikupljena je obimna raznorodna građa, te danas Muzej broskog Posavlja, s dvanaestero zaposlenih stručnih radnika, posjeduje gotovo 35.000 muzejskih izložaka, raspoređenih po zbirkama pet odjela. Povodom obilježavanja 60. obljetnice osnivanja Muzeja broskog Posavlja u Slavonskom Brodu je otvorena izložba 14. saziva akvarelističke kolonije "Sava", a 19. i 20. siječnja 1995. održana svečana proslava kojoj su prisustvovali brojni muzealci Slavonije, predstavnici županijskog i gradskog poglavarstva, te predstavnici ustanova u kulturi grada. Tom su prilikom pozdravne govore održali ravnatelj Muzeja broskog Posavlja dr. Ivan Jelić, župan Brodsko-posavske županije dr. Jozo Meter, te gradonačelnik Slavonskog Broda dr. Mato Vukelić i brojni uzvanici, a ujedno je održana i promocija muzejskog glasila "Vijesti" koji izdaje Muzej broskog Posavlja i "Zbornika o Đuri Pilaru" s radovima objavljenima na Znanstvenom skupu, održanog 1994. godine u Slavonskom Brodu.

Čakovec
MUZEJ MEĐIMURJA

Nakon višegodišnjeg nastojanja da se u Čakovcu osnuje muzej ta je ideja ostvarena 19. veljače 1954. kada je tadašnji Narodni odbor općine Čakovec donio odluku o osnivanju Gradskog muzeja, pa je ubrzo nakon toga od sakupljenih predmeta organizirana i prva izložba u Domu sindikata, jer za muzej još nije bio preuređen predviđeni prostor Starog grada. Danas Muzej Međimurja ima osam stručnih muzejskih radnika i jedanaest zbirki sa ukupno 12.568 predmeta.

Osijek
GALERIJA LIKOVNIH UMJETNOSTI

Galerija likovnih umjetnosti kao samostalna ustanova djeluje od 1954. godine iako joj počeci sežu u 1934. kada je dogovoreno da općina Osijek ustupi Gradskom muzeju 180 slika domaćih umjetnika muzeju za uređenje Gradske galerije slika, kao posebnog odjela. Uz spomenute slike, okosnicu Galerije činile su umjetnine koje je poklonila Moderna galerija i Gipsoteka iz Zagreba. Sada Galeriju s bogatom izlagačkom djelatnošću i sa 3.574 umjetnina u fondusu (tri zbirke) vode četiri stručnjaka.

Rovinj
ZAVIČAJNI MUZEJ ROVINJ

Odlukom Narodnog odbora je 1954. godine u Rovinju osnovana Muzejska zbirka, temelje koje je činila galerija starih (16. - 19..st.) i modernih majstora (20. st.), te zbirka dokumenata narodne revolucije talijanske etničke zajednice u Istri.

Oko te vrijedne muzejske jezgre, tijekom godina svesrdnog rada marljivih muzealaca, razvio se Zavičajni muzej. Nakon punih četrdeset godina od svog osnutka, Zavičajni muzej Rovinj ima četiri stručna djelatnika, a u fondusu sedam zbirki s preko 17.000 muzealija, s intenzivnom izlagačkom djelatnošću.

Zagreb
GALERIJA SUVREMENE UMJETNOSTI

Nakon trogodišnjih nastojanja Savjeta za prosvjetu i kulturu grada Zagreba u siječnju 1955. godine službeno je potvrđeno osnivanje Galerije suvremene umjetnosti za čiji su fondus otkupljivana djela suvremenih umjetnika, a već u lipnju je otvorena prva izložba. Do sada je u dvije zbirke Galerije suvremene umjetnosti sakupljeno 4.578 umjetnina, a zaposlena su četiri stručnjaka.

U povodu 40. obljetnice osnivanja Galerije suvremene umjetnosti u lipnju je prikazana izložba "U susret Muzeja suvremene umjetnosti II" (Konstruktivizam i kinetička umjetnost iz zbirke Galerije suvremene umjetnosti).

TEHNIČKI MUZEJ

Najranije grupe predmeta koji su činili temelj Tehničkog muzeja osnovanog 1954. godine, predstavljaju: brave, satovi, fono i foto-aparati, zbirke obrtničkih instrumenata i izložci s izložbe "Čovjek i materija" održane u Zagrebu 1952. povodom Prvog kongresa za čistu i primijenjenu kemiju.

Jedini tehnički muzej u Hrvatskoj, od tada do danas, na istom prostoru, svojom neumornom sakupljačkom i izložbenom aktivnošću, te posebno marljivim i djelotvornim radom (devet zaposlenih kustosa) Tehnički muzej u svojih sedam odjela posjeduje oko 5.500 muzejskih predmeta.

Vela Luka
ZAVIČAJNI MUZEJ VELA LUKA

Muzej koji danas vodi jedan profesor, a u tri zbirke ima 3.392 muzejskih predmeta, prije trideset godina utemeljen je zbirkom arheoloških predmeta s nalazišta Vele spilje i Spilinski rat u okolici Vele Luke na otoku Korčuli i umjetničkim djelima nastalim tijekom održavanja ljetnog Međunarodnog skupa umjetnika 1964. godine. Smješten u zgradi na središnjem mjesnom trgu izložbenom djelatnošću obogaćuje kulturni život.

Čilipi
ZAVIČAJNI MUZEJ KONAVALA

Prije dvadeset godina je u Čilipima osnovan Zavičajni muzej koji je svojom etnografskom građom u tipičnoj konavoskoj kući rekonstruirao tradicijski ambijent kuće, a u obližnjem objektu vinski podrum i mlin. Do Domovinskog rata terenskim istraživanjima i nabavkom građe sakupljeno je u tri muzejske zbirke oko 600 predmeta. Zbog ratne opasnosti muzejska građa je preseljena iz muzeja. U ratu i tijekom okupacije Čilipi su razoreni, pa tako i zgrada Muzeja, a samo dio građe je očuvan.

Našice
ZAVIČAJNI MUZEJ NAŠICE

Nakon trogodišnjih prikupljanja građe i nastojanja da se osnuje muzej Skupština općine Našice je 25. veljače 1974. donijela odluku o osnivanju Zavičajnog muzeja. Jezgru muzeja činila je etnografska građa s posebno

vrijednom zbirkom lončarstva, te zbirka arheoloških predmeta prethistorijskog i srednjovjekovnog razdoblja. Tijekom proteklih dvadeset godina svoga postojanja Muzej aktivno djeluje, pa sada s dva zaposlena muzejska stručnjaka koji vode muzej od samog početka i 2.930 muzejskih predmeta u osam zaokruženih zbirki ima izuzetno važnu ulogu u edukativnom i kulturnom životu.

Povodom obilježavanja dvadesete godišnjice osnutka Muzeja, tijekom 1994. godine su priređivane razne izložbe, otvorene su spomen-sobe Mate Benkovića i obitelji Pejčević u čijem je dvorcu smješten našički muzej, otvorena je stalna postava "Drvo i tekstil u narodnom stvaralaštvu" i "Slavonska seoska kuća", a u svibnju je uz obilježavanje Međunarodnog dana muzeja u muzejskom prostoru otvorena i stalna postava Galerije "Izidor Kršnjavi" u kojoj su uz slike izložene skulpture i suvremena keramika.

Benkovac
ZAVIČAJNI MUZEJ BENKOVAC

Zavičajni muzej u Benkovcu osnovan je 1984. godine uglavnom arheološkom građom sakupljenom u benkovačkom kraju.

Sadašnje stanje Zavičajnog muzeja u Benkovcu je nepoznato, jer se od 1991. godine nalazi na privremeno okupiranom području.

Komiža / Vis
GALERIJA BORISA MARDEŠIĆA

Odlukom Skupštine općine je u srpnju 1984. godine osnovana Galerija donacijom 80 slika suvremenog slikara Borisa Mardešića. S obzirom da nema stalno zaposlenog stručnog radnika, djelatnost Galerije je svedena na povremeno izlaganje izbora slika iz donacije i ne proširuje svoj fondus novim umjetninama.

Omiš
MUZEJ GRADA OMIŠA

Muzej grada Omiša je osnovan 1984. godine, a uz arheološku i etnografsku građu s područja grada i okolice, u svom fondusu ima 650 muzejskih predmeta u likovnoj zbirci. Istraživačku i izložbenu djelatnost muzeja obavlja jedan zaposleni stručni muzejski radnik.

Ploče
ZAVIČAJNA ZBIRKA OPĆINE PLOČE

Višegodišnja nastojanja da se u tadašnjem Kardeljevu osnuje muzej urodila su plodom 1984. godine. Do sada je prikupljeno 1.150 muzejskih predmeta s područja grada, a velikim zalaganjem jednog stručnog djelatnika sada ima bogatu istraživačku i izložbenu djelatnost.

Slatina
ZAVIČAJNI MUZEJ SLATINA

Zavičajni muzej je osnovan 1984. godine, te je tijekom proteklih deset godina sakupljeno više od 500 muzejskih predmeta raspoređenih u pet zbirki. Iako ima samo jednog stalno zaposlenog stručnog djelatnika Muzej u Slatini svojim istraživačkim aktivnostima stalno povećava svoj fondus.

OBLJETNICE MUZEJA 1995. GODINE

Zagreb
MODERNA GALERIJA

Na prijedlog Izidora Kršnjavog Hrvatsko društvo umjetnosti je u proljeće 1995. godine odlučilo osnovati Galeriju moderne hrvatske likovne umjetnosti,

jer tadašnja JAZU nije imala novčanih sredstava za otkup umjetnina kojima bi popunjavala Strossmayerovu galeriju. Prva slika otkupljena te godine za Galeriju bila je "Pred vratima smrti" Mirka Račkog. Nakon devedeset godina postojanja u Galeriji radi osam stručnjaka, a u fondusu šest zbirki ima 8.121 umjetnina.

Šibenik MUZEJ GRADA ŠIBENIKA

Nakon velike akcije sabiranja starina, koju je u Šibeniku 1924. godine proveo Krsto Stošić predlažući osnivanje Gradskog muzeja, u prosincu 1925., povodom proslave tisuće obljetnice Hrvatskog kraljevstva, Stjepan Radić je proglasio muzej otvorenim. Tijekom sedamdeset godina, marljivošću i naučno-istraživačkim radovima muzejskih djelatnika (sada ih je sedam zaposlenih), fondus šibenskog muzeja je dosegao gotovo 60.000 predmeta, a rezultati se vide i u bogatoj izdavačkoj i izložbenoj djelatnosti.

Sedamdeseta obljetnica osnivanja Muzeja grada Šibenika obilježiti će se održavanjem znanstvenog simpozija Hrvatskog arheološkog društva, koji će obrađivati prošlost Šibenske županije od pretpovijesti do srednjeg vijeka.

Varaždin GRADSKI MUZEJ VARAŽDIN

Nakon što je u Varaždinskoj gimnaziji 1923. godine održana vrlo uspješna i velika kulturno-povijesna izložba grada Varaždina, Krešimir Filić je predložio da se osnuje "Varaždinsko muzealno društvo" kojem bi bila obaveza da, povodom proslave tisuće obljetnice Hrvatskog kraljevstva, u studenome 1925. otvori varaždinski muzej. Taj prijedlog je prihvaćen i ostvaren.

Sedamdesetogodišnji Gradski muzej Varaždin, s osam zaposlenih stručnjaka, uz osam zbirki sa 2.147 predmeta u Starom gradu ima još i tri dislocirana odjela s preko 57.000 muzejskih predmeta, obimnu izdavačku i izložbenu djelatnost, te razgranatu suradnju sa školama.

Dubrovnik UMJETNIČKA GALERIJA DUBROVNIK

Umjetnička galerija je osnovana kao samostalna ustanova 1945. godine nakon reorganizacije Dubrovačkog muzeja. Današnji fondus čine 1.522 umjetnine, a sada znanstveno-istraživačku i izložbenu djelatnost Galerije vode dva stručna djelatnika.

Rijeka PRIRODOSLOVNI MUZEJ RIJEKA

Izdvajanjem prirodoslovnih zbirki iz Gradskog muzeja i pripajanjem donacijama, privatnim i školskim zbirkama 1945. godine je osnovan Prirodoslovni muzej u Rijeci. Neumornim i djelotvornim radom nekolicine zaposlenih muzejskih stručnjaka i njihovim vođenjem brojnih znanstvenih istraživanja bogatog riječkog i goranskog prostora, fondus Prirodoslovnog muzeja stalno se obogaćuje novom vrijednom građom, pa danas jedanaest zbirki ovog muzeja sadrži gotovo 65.000 primjeraka, a brojne zanimljive tematske izložbe i dobra suradnja se školama rezultiraju velikim zanimanjem širokog kruga posjetitelja.

Pazin ETNOGRAFSKI MUZEJ ISTRE

Sa svrhom čuvanja starina i kulturnog uzdizanja naroda "Društvo za povijest i kulturna pitanja Istre" u Pazinu je 1952. godine započelo s preuređenjem Kaštela za muzejske svrhe. Narodni muzej u Pazinu sa stalnom izložbom posuđene povijesne građe osnovan je 1955. godine, a počelo se i s prikupljanjem raznih starina i etnografskih predmeta, pa je nakon godinu dana rada muzej otvoren. Prikupljeni su predmeti za arheološku i kulturno-

povijesnu zbirku, ali je zbog blizine arheološkog muzeja u Puli težište stavljeno na etnografiju, pa je područje rada kao i ime promijenjeno u Etnografski muzej Istre. U muzeju danas rade dva stručna radnika, a fondus u tri zbirke obuhvaća oko 4.500 muzejskih predmeta.

Pula POVIJESNI MUZEJ ISTRE

Budući da su na području Istre već djelovali Arheološki i Etnografski muzej Istre, te nekoliko manjih zavičajnih muzeja u Puli je 1955. godine osnovan Muzej narodne revolucije Istre, kao centralni istarski povijesni muzej. Šireći svoje istraživanje na razna povijesna razdoblja i područja prerastao je u Povijesni muzej Istre, koji smješten u Kaštelu ima pet kustosa i oko 36.000 muzejskih jedinica razvrstanih u jedanaest zbirki.

Brijuni ZBIRKE I MUZEJI OTOČJA BRIJUNI

Već tijekom 1948. godine su otkupljivana djela likovnih umjetnika iz svih republika FNRJ za potrebe Predsjedništva vlade, a kako je područje brijunskih otoka bilo naseljeno još u rimsko doba, tako je istraživačkim radovima nađena i arheološka građa. Pod stručnim vodstvom Arheološkog muzeja Istre u Puli 1955. je osnovana i otvorena arheološka zbirka i lokalitet rimske vile rustice, a tijekom sljedećih godina organizirane su i druge zbirke tako da je sveukupni fondus dosegao 22.145 muzejskih predmeta.

Hvar
CENTAR ZA ZAŠTITU KULTURNE BAŠTINE OTOKA HVARA
Centar za zaštitu kulturne baštine otoka Hvara je osnovan 1965. godine ali, premda nije tipična muzejska ustanova, u okviru svoga djelovanja objedinjuje rad muzejskih zbirki osnovanih u raznim mjestima diljem otoka. Kroz tridesetogodišnje djelovanje Centra, uz brigu o zaštiti kulturne baštine, terenska istraživanja i naučni rad, osnovano je šest muzejskih zbirki s ukupno prikupljenih 4.238 muzejskih predmeta, a zaposlena su četiri stručna muzejska radnika, koji su svojim poslom i "zaštitarima" kulturne baštine.

Primljeno: 2. 5. 1995.

SUMMARY

Croatian Museum Anniversaries

by Marinka Fruk

The author of this contribution reminds us of the museums and galleries which commemorated the anniversaries of their establishment in 1994 and 1995, touches briefly upon the celebrations, and outlines the present sphere of activity of these institutions.